

1924

БЕЛАРУСИЗАЦЫЯ

1.

Эх, и зима ты наша! Студзень, а сьнегу и ня видаць, гаварыу Микола Мицкевич, кидаячы працу.

Добры хлопец, — казалі аб ім таварышы, — вяселы, спрытны і і разумны.

Я з ім ня быу знаемы, але, як кажуць, прыдзе пара-памрэш, так і тут, — прышоу час-пазнаемиуся. А знаемства адбылося проста выпадкова. На вулицях грязь, туман. Праца на установах скончана. Вулицы напоунилися народамі, сьпяшаюцца. Мне ня было куды сьпяшацца. Выходзячы з свайго пакою, глянуу на настольны каляндар, той ясна казау:

8 гадзін, клуб КИМу, літгурток. Кинуу вокам на гадзіннік 10 хвілін 5-га. Сьпяшацца няма куды, пасьпею яшчэ схадзіць дамоу, паабедаць, газэту пачытаць ды нават яшчэ і адпачыць. А каб з гразей ня знацца, сеу на прадсьмертны наш трамвай-конку і еду. На вулицях лужы. Хадзіць-проста неумагату. Тым больш, нашто хадзіць, калі есьць конка, а у ей, апрача чырвонаармейца, двух сялянак, паненкі і мяне ня было нікога.

Працоуны дзень усеткі накінуу сьлед заморанасьці, я сядзеу і д мау, — вось каб яшчэ хоць з аднаго каня прычэпцілі, усеткі паехалі-б шпарчэй, задумауся есьці захацелася, а конка не сьпяшалася.

Вечар далікатна паступау у вакно конкі. Кандуктар запаляу лампу.

Ці мне гэта здамомя, а можа і прауда, што кандуктар, якую-б работу не рабіу, — усе гэта паступова, не сьпяшаючыся,

памаленечку. Няма у яго проста чалавечай жывасьці. Соваецца, зробіць у хвіліну крок, не раўнуючы, як і наша конка. А можа ен стары служака Менскай чыгунна-коннай дароги? Можа нярухомасьць конкі перадалася яму? Можа конка зрабіла на яго уплыў? Я хацеў запытацца у яго, колькі ен гадоў служыць, але мяне перабіла гутарка суседзяў.

Я прыслухаўся.

Дзьве, як пасья даведаўся, чэрвенскія сялянкі едуць у Дом Селяніна голасна гаварылі аб горадзе. А конка паўзла сабе, таргацела, агонь у лампе скакаў.

-Калі ласка, выбачайце, -з'явілася сялянка да паненкі, -гэта газа гарыць, ці што небудзь іншае?

Нет, это горит керосин.

У нас таксама кажуць - газа або карасіна.

Нет, не карасіна, а керосин, - паправіла паненка, -бывае, гдзе ўжэ машынізавана, пользуюцца нефтём...

А усероўна, -перабіла яе сялянка, і як-бы гэтым хацела спыніць гутарку.

А вы, часам, самі ня з вескі? запытаўся ў паненкі чырвонаармеец.

Нет, я родилась в городе.

Ага...Вы мабыць з працы едзеце, дык дзе-ж вы працуеце? пытаўся спакойным, зацікаўленым голасам чырвонаармеец.

В Наркомземе.

Ага...мусяць, машыністкай?

Да, а откуда вы узнали?

Бачыце, па пальцах...гэта-ж легка пазнаць.

Іншыя пра Гомельшчыну зааварылі:

Гомель і Рэчыца цяпер адно зусім блізка, ды чужыя нам яны ня былі, а вось каб нам яшчэ Беларусь Заходнюю.

Заходнюю, перабиу нечакага голас удзельніка "палит-гитарки, -там пилсудчына бяз прыгаворау бандамі нападзе і калечыць люд нявинны.

У захапленні не заўважылі, што ўжо сталі строіцца і рады.

Крануліся
Пайшлі,
Песьню засьпявалі.

Рабочыя з фабрык, з заводау

Рабочыя з гулкай чыгункі

Ідуць...Ідуць...Ідуць..

Хрушчыць-заливаецца сьнег.

Клюб "Карла Маркса" заліты сьветам.

На вуліцы тысячы.

Стойкая сіла працоўных

Прывітаньне зьезду КПБ

Камуністычная партыя-правадыр працоўных

Шчыльнай рады.

Пабудуем сацыялізм.

Прывітаньне братом у няволі.

Магутныя гукі працоўнага гімну прымусли сэрца за-
біцца мацней.

Поруч са мной стаяу сцэпшык вагонау Іван. Вочы яго агніста мигцели, ен ~~іхні~~ лавіу кожнае слова пра-
моўцы, і злосна абурваўся, калі яго выпадкам штурнуць.

Топат коняу
Съвист
Выкрыки.

Циха, циха-прислухоуваюшыся зауважыла маці седзячы,
як и усе, на палозе.

Паляки выйшли.

У прауда, на вулицы прислухаушыся можна было пачуць
нашу мову.

Прыбегла першая линия.

Раницай рабочыя павыходзілі з хат.

Кожны з іх апавядае пра бурную ноч.

У Зьмитравай хаце снарад разарваўся, канау адзін.

А там, ля крыжа, салдат забіты і цяпер ляжыць, дадау
другі.

Кожны расказау, што ен адчувау, служаючы выкрыки куляме
ту. Кожны, кожны витау першы крок усходу новай раницы.

Песьні. Песьні пачуліся...

Па Микалаеўск й вулицы ішло чалавек пятнаццаць чырвона
армейцау. Усе у зяленых вопратках, маладня, але змучаныя.

Гэта першыя ластауки чырвонаармейцы, якія ужо спакойна
увайшли у вызвалены імі Менск, якія адчынілі у гісторыі
Беларусі новую старонку, пачынаючы залатымі літарамі 11
ліпеня.

З песнямі увайшли нашы гэроі.

Горда мигаюць на іх штыкох чырвоныя сьцягі.

З такімі гордымі чырвонымі сьцягамі іх беларуская
працоўная раць.

А. Александрович